

Paddington

Foto: Studiocanal

Filmatiseringen av böckerna om Paddington har lyft fram att den lille björnen är på flykt från Perus mörka djungel till London där han söker efter en upptäcktsresande som en gång för länge sedan var vän med hans familj. En varm och roligt berättad mix av äventyr och kärlek kryddad med ett par rejäla nypor klokheter kring hur folk ser och behandlar en invandrare – i detta fall en liten busig björn.

Rek. för åk 1–3

En filmhandledning av ANDREAS HOFFSTEN

Filmens handling

På en repig gammal amatörfilm i svartvitt ser vi hur en engelsk gentleman och upptäcktsresande bekantar sig med två björnar. Han lär dem tala engelska och att älska marmelad. Vid

deras avsked hälsar engelsmannen dem välkomna till London och ger dem sin hatt som minne.

Några år senare möter vi samma björnfamilj som nu även har en unge hos sig när de skördar apelsiner inne i

djungeln. Så överraskas de av en jordbävning som leder till att björnungens farbror dör varpå tant Lucy kort därefter skickar iväg den lilla björnen som fripassagerare på en lastbåt mot London. På resan har han med sig en

resväska full med marmeladburkar samt samma röda hatt som en gång tillhörde den engelske upptäcktsresanden.

Väl framme hamnar den lilla björnen på Paddington Station i en postsäck. Där upptäcks han (framför hittegodsavdelningen) av en familj. ”Ååh, va’ gullig”, säger Jonathan, pojken i familjen. Även mamman Mary charmas av den lille björnen. Pappa Henry däremot är mycket tveksam och vill helst undvika hela situationen genom att titta åt ett annat håll. Också dottern Judith är skeptisk.

Över en kopp te bestämmer sig familjen efter lite pappatjat för att ta sig an björnen under en dag, så att de kan hitta ett hem åt honom någonstans, kanske en ”institution för unga själar” som pappan säger. Han döps till Paddington – efter stationen.

På fashionabla Windsor Street 32 i Notting Hill – en våning i tre etager med egen hushållerska, fru Fogel – får Paddington börja med att ta ett bad då han är smutsig efter sin långa resa. Efter diverse missförstånd kring vad duschar och toaletter kan användas till och hur de fungerar, så blir det till slut en rejäl översvämning. Efteråt berättar Paddington om den enda människa han känner, eller i alla fall hört talas

om; upptäcktsresanden som en gång besökte dem i Peru. Familjen bestämmer sig för att leta upp denne och på så sätt ordna ett hem åt Paddington.

När de nästa morgon går ut för att med Paddingtons röda hatt som enda ledtråd hitta den okände upptäcktsresanden hos en gammal antikvitetshandlare, tittar en herr Curry i våningen bredvid ut genom fönstret och undrar vad det var för oväsen igår. Herr Curry är inte speciellt förtjust i nytt folk och särskilt inte om de inte är engelsmän.

Inne i antikvitetssaffären ser Paddington en man tappa sin plånbok – han vet inte att det är en ficktjuv i farten. Det blir en vild jakt genom London som slutar med att Paddington blir en hjälte när ficktjuven grips av polisen. Judith som tycker att Paddington – och faktiskt det mesta – är pinsam, ändrar nu sin syn på den lille björnen när han säger till henne att det inte är lätt att vara ny i en skola (som Judith är), och att han förstår henne när hon säger att ”jag vill inte att alla ska tycka att jag är konstig som har en björn”.

Herr Gruber i antikvitetssaffären tipsar familjen Brown om att höra sig för hos Geografiska Sällskapet om vem den engelske upptäcktsresanden kan vara. De beger sig dit men får inget

napp. ”Ingen härifrån har någonsin rest till Perus djungel”, får de veta. Men familjen Brown misstänker att det inte är hela sanningen.

Nu får vi möta Millicent, en konserverator som arbetar med att stoppa upp djur på Naturhistoriska museet. Hon tycker inte om små djur utan verkar vilja utplåna dem alla, särskilt nyanlända. ”Det börjar med en, sen kryllar det av dem”, säger hon. Millicent får vetskap om Paddington och träffar så herr Curry när hon rekognoserar utanför Windsor Street. De två märker snart att de har samma intresse av att få bort Paddington och planerar att gemensamt kidnappa honom.

Samtidigt tar sig pappa Henry och Paddington in i Geografiska Sällskapets lokaler, de klär ut sig till städare – pappa Henry får alltmer kontakt med sitt tidigare jag som rebellisk rättviseskämpe – och börjar leta efter arkivmaterial om den okände upptäcktsresanden. Snart får de upp ett spår. Han hette Montgomery Clyde och uteslöts ur Geografiska Sällskapet på grund av sina nya idéer om att de björnar han mötte var intelligenta och värda vår aktning. De förstår också att herr Clyde är död. Vi får nu veta att Millicent är Clydes dotter.

Mary och Henry diskuterar hur

de ska göra med Paddington. Henry menar att de inte kan behålla honom eftersom han utsätter barnen för fara med sitt vilda beteende; ”han hör inte hemma här”. ”Men barnen är ju lyckligare sedan Paddington kom”, menar Mary. Paddington avlyssnar i smyg samtalet, sedan skriver han ett sorgesamt avskedsbrev och ger sig av ut i regnet.

Nu kan inte fru Fogel hålla tyst längre. Hon säger till herr Brown: ”Ni behöver den här björnen lika mycket som han behöver er! Fattar du ingenting?” Samtidigt som Paddington kommer hem igen beger sig familjen ut för att leta efter honom. Då passar herr Curry på att ringa till Millicent och säga att kusten är klar.

Så kidnappas – efter lite dramatik – den lille björnen och förs till Naturhistoriska museet för att stoppas upp. Men familjen Brown – nu enade och fast beslutna att rädda Paddington och ta honom till sig – tar sig in i museet enligt bästa actiondramaturgi och efter en blandning av list och lite handgemäng lyckas de rädda Paddington.

”Det spelar ingen roll om han kommer från andra sidan jordklotet och är av en helt annan ras – han är med oss nu!”, konstaterar pappa Henry mörskt. Slutet gott, allting gott.

Att ge sig av på flykt

Cirka 50 miljoner människor i världen befinner sig på flykt. Bort från sina hem och ut i en otrygg värld. Sverige

har en lång tradition av att ha öppnat sina dörrar för människor i nöd. Det gjorde vi för flyktingar efter det andra världskriget, det gjorde vi under kriget i Balkan – och nu gör vi det för människor från t ex Syrien och Somalia och andra länder där människor far illa och behöver hjälp. Av dessa cirka 50 miljoner som är på flykt i världen tog Sverige emot 0,001 procent, dryga 50 000 år 2014. Många menar att det har vi råd med och att vi borde ta emot betydligt fler.

I filmen *Paddington* har temat om flyktingar förstärkts i relation till den litterära förlagan. Framförallt pappa Henry utmålas i filmen – till skillnad mot i boken – som synnerligen misstänksam och avogt inställd till främmande figurer, människor i nöd eller invandrare. Han vill helst undvika, titta åt ett annat håll, när familjen upptäcker den lilla björnen som står ensam och övergiven på den stora tågstationen. Hjärtlöst, kan vi tycka – ändå är det just så väldigt många uppträder. Vi kan gärna skänka en slant till välgörande ändamål, till Röda Korset eller Rädda Barnen, men att själv uppoffra sig och göra avkall på den egna bekvämligheten är ofta en helt annan sak.

I boken skildras berättelsens inledning såhär:

Det var herr Brown som fick syn på honom först. Fru Brown förstod först inte riktigt vad han pratade om. ”En björn!” sa hon förvånat. ”Här på stationen? Var inte dum nu Henry!”

”Men det är säkert!” sa herr Brown och rättade till glasögonen. ”Jag såg honom ju!” (...) Fru Brown högg tag i armen på sin man. ”Nej men, Henry!” utbrast hon. ”Det är faktiskt en liten björn!” (...) Plötsligt reste sig björnen och tog av sig hatten. Hans öron var svarta, det syntes nu. ”Hej”, sa han. ”Hrrmm ... Hej, hej!” sa herr Brown snopet. Så blev det tyst en stund. Sedan såg björnen på dem och frågade: ”Är det något jag kan hjälpa till med?” Herr Brown såg lite besvärad ut. ”Tvärtom ... jag menar, egentligen är det väl vi som borde hjälpa dig.”

- Jämför den här texten med filmens inledning och då speciellt med hur pappa Henry agerar. Jobba gärna i grupp om 4-5 stycken och spela sen upp scenen för varandra – och diskutera.

- Filmens regissör Paul King har även skrivit manus efter Michael Bonds böcker – eller rättare sagt, den första boken i en serie om ett 20-tal som finn om den lilla björnen Paddington. Be eleverna välja ett par, tre av filmens figurer och berätta om dem och vad de tycker om dem – jämför gärna med hur de framställs i böckerna, det brukar vara ett bra sätt att se hur bokens och filmens olika sätt att berätta fungerar.

- Varför tror eleverna att en del människor är rädda och misstänksamma mot det som är annorlunda och främmande? Är de själva rädda för sådant som är nytt? Vad, t ex?

Pappa Henry föreslår att de ska hitta ett ”hem för unga själar” åt lille Paddington, något vi idag kanske skulle kalla för *invandrarboende*, ofta övergivna gamla skolor eller vandrarhem. I de flesta fall inte särskilt trivsamma och ett inte särskilt lyckat sätt att bli en del av ett nytt land och ett nytt samhälle på.

- Be barnen fantiserar kring hur det skulle vara att komma ensam till ett nytt land och bo på ett opersonligt hem tillsammans med många andra.

Paddington flyr från sitt hem i den peruanska djungeln efter en naturkatastrof som dödat hans farbror. Han tar sig till London eftersom en vän till familjen sägs bo där. Han reser med en väska fylld med marmeladburkar.

- Gör ett tankeexperiment tillsammans med eleverna. Be dem skriva ned sina svar under tystnad och sedan samtala om dem, först parvis och sedan i större grupper: Vilken typ av katastrof skulle få dig att lämna ditt hemland? Vart skulle du fly? Vilka tre saker skulle du ta med dig?

Traditionella könsroller – ett vanligt filmgrepp

Jonathan vill bli astronaut. Judith är kär. Mamma Mary är hemmafru med konstnärsambitioner och sådär lagom fnittrigt spillevinkig, men med ett ömt och klappande hjärta.

Pappa Henry är sträng och arbetar på kontor och vill inte ha några nymodigheter i huset så länge han är ... eh, *kung* där? Dock har han haft en vild och lite tokig ungdomstid – vilken han förstås till slut får kontakt med och på nytt väljer att bejaka.

I det perspektivet är det till och med lite uppfriskande med den kvinnliga boven i filmen: Millicent, som lever av och för att stoppa upp djur till sin unika samling. Detta som motbild till filmens i övrigt ganska traditionella könsrollsmönster.

Paddington är i många avseenden en mysig, trivsamt film – lite som att sitta framför elden som sprakar i kaminen och lyssna på en saga. Men med det följer inte sällan en mycket traditionell könsbild. Det hör nästan till genren *feelgood*. Det ska vara ”tryggt”, vi ska ”känna igen oss” och i detta filmens

grundanslag vill upphovspersonerna inte ha några ”störande” inslag som drar uppmärksamheten från grundkonflikten.

- Vad tyckte barnen om filmen? Med största sannolikhet uppfattade inte barnen eller stödes av filmens mycket traditionella könsroller eftersom de är så vana vid dem från populärkulturen – men om du som lärare frågar hur de uppfattade detta, vad säger de då? De kanske har helt andra erfarenheter från sina egna hem om hur en mamma och en pappa ska vara och vilka roller de ska spela?

- Vad är egentligen en könsroll? Fundera och samtala om saker som av många anses typiskt ”tjejiga” respektive ”killiga”. Vem har bestämt att det ska vara på det här sättet? Vad har populärkulturen, modeindustrin och underhållningsbranschen för ansvar för hur tjejers och killars smak, lekar och klädstil formas? Har eleverna någon gång känt sig hindrade av sina könsroller, t ex avstått från att leka en lek eller klä sig i en viss sorts kläder?

Film- och berättarteknik

Som genren kanske kräver så är berättelsens gestalter tydligt utmejslade. ”De snälla” är hjärtesnälla och ”de elaka” är jätteelaka och ser bovaktiga ut. Men det finns *en* gestalt som är lite mer mångfacetterad, nämligen Fröken Fogel. En kärv kvinna som inte räds att säga ifrån men som verkar ha hjärtat på rätta stället.

- Hur ser eleverna på filmens figurer? Be dem plocka fram tre olika karaktärer och berätta om dem. Hur framställs de? Vad det är som gör att vi ganska så snabbt vet om det är en snäll eller elak person? Förändras karaktärerna under filmens gång? I så fall hur?

Paddington är en till vissa delar datorgenererad film (*CG* eller *Computer Generated* som det kallas på fackspråk), och *Paddington* själv är helt och hållet framställd i en dator. Film idag är ju väldigt mycket ”fusk” när upphovsmakarna med hjälp av olika datorprogram kan framställa så mycket som ser helt fantastiskt äkta och riktigt ut när det landar på vita duken.

- Be eleverna plocka fram några scener som de tror är trickfilmade, alltså helt eller delvis gjorda i dator och motivera varför de tror så (t ex löven som blåser av ”träden” i Browns trapphall och sedan återkommer; badkaret och vattnet som strömmar ut ur badrummet; slutscenen när de jagar varandra på taket till Naturhistoriska museet, jordbävningen i Peru med björnarna m fl).

Figureerna från filmen finns med också i boken. Herr Curry, hela familjen Brown samt fru Fogel. Även antikvitets-handlaren herr Gruber är med. Men Millicent är det inte, denna lömska och illvilliga dotter till upptäcktsresanden är en tilldiktning.

Boken i övrigt har en busig men snäll björn som umgås bland människor som om det vore den mest självklara saken i världen. Han badar och åker tunnelbana (som i filmen), han handlar, målar tavlor, går på teater, badar på stranden och lär sig trolldom med en trollerilåda han fått i födelsedagspresent av familjen Brown.

Nassim Al Fakir gör *Paddingtons* svenska röst

- Varför tror eleverna att filmens upphovsmakare har valt att hitta på den väldigt extrema karaktären Millicent? Påminner hon om någon skurk i andra filmer eleverna sett? Måste det finnas en riktigt elak skurk i en film? Varför/varför inte? Är konstformen film mer beroende av yttre dramatik, av tydliga motsatspar, för att fungera?

Tips på fördjupning

- Janne Teller, *Om det var krig i Norden* (Lilla Piratförlaget, 2012). Barnbok om hur det skulle kunna vara om Sverige råkade i krig.
- I kapitlet ”Filmpedagogik som normkritik” i *Introduktion till film-pedagogik* (Gleerups, 2014) kan du få tips om hur du samtalar kring könsroller och andra normerande filmkonventioner inom barnfilmen.
- Michael Bonds första bok om *Paddington*, *Kalla mig Paddington*, utkom 1958. En lång rad av böckerna finns på svenska utgivna av Wahlströms förlag.
- *Gömd* (Hanna Heilborn och David Aronowitsch, 2002). En animerad dokumentär kortfilm om hur det är att leva som gömd flykting och barn i Sverige idag.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Storbritannien, Frankrike 2014

Regi & manus: Paul King

Foto: Erik Wilson

Klipp: Mark Everson

Scenografi: Cathy Cosgrove

Medverkande

Paddingtons svenska röst – Nassim Al Fakir

Henry Brown – Hugh Bonneville

Mary Brown – Sally Hawkins

Miss Millicent – Nicole Kidman

Herr Curry – Peter Capaldi

Fröken Fogel – Julie Walters

Tekniska uppgifter:

Tillåten från 7 år

Längd: 97 minuter

Svensk premiär: 16 januari 2015

Distribution:

Svensk Filmindustri AB, Tel: 08-680 35 00

Mejl: sffilm@sf.se, Webb: www.sffilm.se

OBS! Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution efter den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära mer om hur ni hittar och bokar film.

Redaktion:

Malena Janson, Svenska Filminstitutet, januari 2015